

Neky Di'ibu Paqablu Tyuknigajxtu Ja Galasyu Ja'ayuty

1 Uj Paqablu, 'yapóstulu Jesukristu, es kyaj mat yu'ugyujxmuty ja naxwíñudu ja'ayadyu kyutujkan, es nan ni tu'ugudsu ja'ay tu xykyapupta'aky, yu'uts xypyujtáktu ja Jesukristu ku'um esu Dios Teety di'ibu Kristu yajjikupyujk. **2** Uj mat nidugekyu yu nmugu'uk'ajtum di'ibu yam ijttup mat uj, nduknigáxtudsu tyqadu neky ja mubujkputujk di'ibáty naymyujkudup Galasyu. **3** Wa'anu nDios Teety'ajtum esu Nindsun'ajtum Jesukristu mgunu'xudu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtun, **4** ja Jesukristu di'ibu nayyajku éxtumu windsu'kan es xyajpojpnitugo'oyum es kudiibu nbadu'unum ja axuk'ajtun di'ibu ya naxwiiñ, es mudu tyqadu Jesukristu tkuydyuuñ di'ibu Dios Teety tsyojk es ttúnut. **5** Pes n'ok'awdajtum ja Dios di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun winu xuwinu tiempu. Wa'an du'unuty.

Kyaj ma wiink oybyu ayuk

6 Mugu'ugítuty, du'uñuts xyajwu'umu ko jantsy tim tsojk miits xymyastu'uttu ja Dios, di'ibu mwin'ijxudu es xy'axájut ja Kristu ñitsokan, es tyam mbanujxándup ja wiinkpu di'ibu tyijtup oybyu ayuk. **7** Per kyaj ti wiinkpu oybyu ayuk. Di'ibu dun situy tim tuy'ajtun, tam naqagudyu ja'ay di'ibu mwin'uunánudujk mat ko tsyojktup

dyajtugatsa'qandu ja oybyu ayuk di'ibu Kristu ñimadyakypy. ⁸ Per þun ja þan mduk'uxpukudu wiinkpu uxpujkun es kadiinam ja oybyu ayuk di'ibuts miits tu nduk'uxpuktu, wa'an yajkajxpéky winu xuu winu tiempu, oy tyim'ujtsuty, o tu'ugu anklas di'ibu miimp tsajpótm. ⁹ Nnikajxpejtypuats jatugok. Þun ja þan mduk'uxpukudu wiinkpu uxpujkun es kadiinam ja oybyu ayuk di'ibu tu xy'axájdu, wa'an yajkajxpéky winu xuu winu tiempu.

¹⁰ Es kots du'un njuna'añ, ¿tii mjunaamp xtyijy kots du'un njuna'añ, ja'a du'un esuts ja ja'ayuty xy'oy'ixut? Kyaju du'un. Ndsejpyuats je'eyu esudsu Dios xy'oy'ixut. Kooxyupts uj ndseky nwu'umq'añ yajxon mat ja ja'ayuty, kyajxyupts uj nmudúñ ja Kristu.

Paablu tyuktu apóstulu

¹¹ Muugu'ugítuty, jaygyukudu miidsuty, ja oybyu ayuk di'ibu tu nduk'uxpuktu, kyaj yu'ujuty ja ja'ayudyu wyinma'añ. ¹² Kyaju ja'ayuts xtyukmuñadyaky es ni tu'ugu ya'uxpujkpu xkyatukni'ijxu, ku'umu Jesukristu xtyuknija'ajuts.

¹³ Tu xymyudowdu wi'ixuts uj njiky'ajty tueyup kots uj ijty nbadúñ ja israelítuty ja kyostumbru, es wi'ixuts uj ijty njantsypyajdity ja di'ibu pyanuxtap ja Kristu es nyajkutugoyáñuts. ¹⁴ Ùjts ijty waanu ni'igü nbadiimpy ja israelítuduyu 'yuxpujkun kadiinamts ja nmuduknáxuty, ni'igü ijty nbadúñuts di'ibu ja 'yaptujk jaayum tyuundu. ¹⁵ Peru Dios tuudsu naty xywyin'ixy maðsu naty kyajnam nmiñ nja'tyuats. Pes mat ja

myay'ajtangyujxm xywyooys ts esats nmudunat,
¹⁶ esats xytyuk'ijxy xytyuknija'ajts ja 'yU'unk,
 esats uj ngajxwa'xut ja 'yU'unk jya'a ma di'ib kyaj
 'yisraelity. Pes kyajts uj n'amdooy ja kajxwijn
 mat ni pán. ¹⁷ Es ni ngapatujkuts Jerusalén esats
 pán xya'uxpákuadats di'ib naty apostalu'ajttap
 ma naty uj kyajnum, nik ni'igats oj nnejxy ma ja
 Araabyu muj it, es óknamts njumbijty jatugok ma
 Damasku kajpn.

¹⁸ Extu ko ñajxy tuguk ju'mujt, néts ts oj nnejxy
 Jerusalén es ngu'ijxyts ja Peedru. Es majmókx
 xhuts nwe'emy jap mat yu'u. ¹⁹ Es kyajts jam n'ijxy
 ja wiinkpu apóstulu, yu'u yuts n'ijx ja Santya'agu,
 ja Nindsan'ajtum myuga'ax. ²⁰ Nmudajtypyts
 ja tuy'ajtun ko di'ib n'anmaaydyap, yu'u dhu'un ja
 tuy'ajtun. Ñija'ap ja Dios ko kyajts n'anda'aky.

²¹ Oknams ts nnejxy ma yu' Siryu ñax es Silisyu
 ñax. ²² Kyajts xy'ixy'ajttu pánaty myubujktap
 ja Kristu jam Judeeu, ²³ je'eyu situy tmudoo
 juna'andu: "Ja di'ib tuyap xypyajadijtm, tyam
 jyadity tkajxwa'xy nandu'un ko Jesús yu'ajuty ja
 Kristu di'ib Dios kyajx es xyajnitso'oga'anum."
²⁴ Es t'awdattu Dios mat ujtskyujxm.

2

Apóstulu tkupuktu ja Paablu

¹ Ko ñajxy majmajkts ju'mujt, nnejxyts jatugok
 Jerusalén mat ja Bernabee, es nmunejxyts ja
 Titu. ² Nnejxyts jap mat ko Diósadsu naty
 tu xymyo'oy ja winma'añ esats jap nnajxut.
 Japuts nnaymyujkudu mat pánadyu mubujkutujk
 ñigopk'ajttap, es ndukmumadyákyts ak ja'ajuty

wi'ixəts ngajxwa'xy ja oybyu ayuk majaty kyaj 'yisraelítuty. Du'unəts nduuñ kədiibu tyugóyut di'ibədsu naty tu nduñ es ndiimpyñəmts.

3 Per oy ja Titu jyayu'adyu grieegu ja'ay, kyaj amujaaq t'anmaaydyu es yajtsükət waanu ma yu yedyujk'ajtən*. **4** Jam ja ja'ay naagatty di'ibu təjkuðu es jyənandu mət ja andakungyujxm ko yu'ujuty tpanujxtu Kristu. Yu'ujuty je'eyu myindu ijxu'k ijxtákpu wi'ix ti yajtúñ ko n'iijtam awa'adstúm yu'ugyujxm Kristu. Tadu ja'ayu xyja'anuamuyánəts es agwanu nbadu'unəm ja ana'amən. **5** Per uudsuty kyajts ngupujktu tadu uxpujkun, ni je'eyu tuk pojən, es du'un ja təy'ajtən di'ibu yajpátp ma ja oybyu ayuk wyu'umət ma miidsuty.

6 Kyajts xymyooydyu jembyu kajxwíjan ja ja'ay di'ibuty kuxu'ktap ko ñigopk'ajttap ma ja məbujkpətujkuty. Kyajts uj nduñu kwentu pən pən yu'ujuty, ja'a ko Dios kyaj tpayo'oy wingu'uy agu'uy éxtəm ñayyajkəxe'egyuty. **7** Kyajts uj wiink kajxwíjan xymyooydyu, yu'ujuty ko Diósədsu naty tu xytyuknipeky ja tuunk esəts ngajxwa'xət ja oybyu ayuk ma di'ibu kyaj 'yisraelítuty, du'un éxtəm ttuknipejky ja Peedru ja tuunk ma ja israelítuty. **8** Es du'un éxtəm ja Dios tkejxy ja Peedru éxtəmu apóstulu ma yu israelítuty, nandu'unəts uj xykejxy éxtəmu apóstulu ma di'ibu kyaj 'yisraelítuty.

9 Paqty ja Santya'agu, Peedru es ja Fwank, di'ibu naty ijttap éxtəm tnigopk'attu ja məbujkpətujkuty, tməwinma'añbyáttu kots Diosu naty tu xymyo'oyu

---

* **2:3** Ix Lukus 1:59.

tyaqdu tuunk, es xykyumajtsyats uj esu Bernabee. Du'un ttuundu tyaqdu éxtum naymyayukyujxm, es du'unts nnayyajti'igyudu esats uudsatu ndúndat ma di'ibu kyaj 'yisraelítaty, es yu'ujaty 'yaktúndat ma yu israelítaty. ¹⁰ Je'eyuts xy'amdoo xypyuktsoodu es du'unamts nbudákad ja ayoobutujkuty di'ibu ijttup Judeeu, di'ibuts ni'igu ndunaampy.

Paablu twingugajxu ja Peedru

¹¹ Es ko Peedru oj ñejxy Antyokiiu kajpnóty, ojts n'ooy mayjya'ayóty, ja'a ko wa'ats yajnijáwu ko pyekytyuuñ. ¹² Ja'a ko jawyiin tmutkuaydyu di'ibu kyaj 'yisraelítaty, extu ko naaguty jyajtu ja israelítaty di'ibu tso'ondu ma Santyau'agu; net oga'an tmastuty ja Peedru kyáyat mat di'ibu kyaj 'yisraelítaty, mat ko ttsu'ku éxtum jyunau'andu ja israelítaty. ¹³ Es ko yu'u t'ijxtu ja wiingátypyu israelitu di'ibu nandu'un ja Kristu pyanujxtup, ta tpaduundu ja Peedru 'yaxuk winmu'añ, es extu Bernabee pyadu'udujku nandu'un. ¹⁴ Per kots n'iixy ko kyaj dyajtu'uyo'oydyu éxtum ja oybyu ayuk, néts n'anmauay ja Peedru mayjya'ayóty: "Mij m'israelitu, es kyaj xykyuydyuñ ja israelítudyu kyostumbru, pes, ¿ti ko xytyukkuwánuja di'ibu kyaj 'yisraelítaty es tkuydyúnu ja israelítudyu kyostumbru?"

Di'ibáty oy wu'u mdap mat ja Dios

¹⁵ Udsajtum apóstuluu'ajtum, israelitu ja'ayuty udsajtum mat ko jap nmaxu'unk'ajtum, es kyaj udsajtum nya"andíjum pekyjya'ay éxtum di'ibu kyaj 'yisraelítaty, ¹⁶ nnijau'am ko kyaj pán oy wye'emy mat ja Dios mat ko tpadúñ ja Moisesu

'yana'aman, yu'aya di'iba myubejkypy ja Krista. Paqaty udsajtam nanda'un nmubujkum ja Krista éxtumu nYajnitsokpu'ajtum es oy nwu'umum mat ja Dios, es kyaj mat ko nguydyu'unum ja Moisesa 'yana'aman, mat ko ni pun oy kyawe'emy mat ja Dios ko tpadúñ ja Moisesa 'yana'aman.

17 Pun n'ijxtu'ayum wi'ix oy nwu'umum mat ja Dios mat ja Kristakyujxm, nya'ijxum ko nbojpuja'ay'ajtum, du'un éxtumu di'iba kyaj 'yisraelítuty. ¿Ti yu'a 'yandijpy ko Krista xyajpekytyu'unumu? ¡Ni wi'ix tsoo! **18** Pes pun tyam nya'o'o'yupts di'ibuts tu n'okjijtpu, pes nya'ijxupts kots uj tu waanu nduundugóy. **19** Mat ko kyajts uj ja ana'aman n'okpaduunnu, du'un tpaqaty éxtumuts uj tu n'o'knu, du'unuuts uj njiky'aty éxtumu Diosa myuduumbu, **20** es mat ko Krista ñayyajku windsu'kan mat ujtskyujxm jam kruuzkujxm, mbaat njuna'anum ko du'un éxtumxyupts tu n'eeky kruuzkujxm mat ja'a. Paqaty kyaj 'yok'ujts'ajnu di'iba jiky'ajtp madsu nnini'x, yu'a dun ja Krista di'iba jiky'ajtp maq ujn, es tyam nya'íxyudyuts ko njiky'atyuts nmudúñuuts ja Krista éxtumudsu nYajnitsókpu, mat ko yu'uts xytsyojk es ñayyajku windsu'kan mat ujtskyujxm. **21** Kyajts n'uxtijy ja may'ajtan di'iba Dios tyiimpy ujtskyujxm, pes kooxyup mbaadu ja'ay 'yokwe'emy oy mat ja Dios ana'amanngyujxm, kyajxyup jyatymnigutíkyuty es ja Krista 'yeekyxyup.

3

Ana'aman esu mubujkun

1 ¡Ay Galasyu ja'ayupty! Nəgoo mdimkujuun'aty'ajnuðu miidsupty. ¿Pán tu mnibanáxuðu? Tu ts kexy ka'pxy ngajxwa'xy miits mwinduuuyupty éxtamu Jesukristu oj kyruuzpety, du'un éxtam ku'umxyap x'ijxtu.

2 Anmaagyuts, ¿tu xy'axájuðu miidsupty ja Diosu Jya'ajun mat ko tu xykyuydyundu ja Moisesu 'yana'amun, o mat ko tu xymyubuktu di'ibu tu xymyuðowdu? **3** ¡Mjantskyujuunuðy du'un! Ja'a ko tu mdsonda'aktu mat ja Espíritu Santo, ¿wi'ix tyamu net xyajkuguxuya'andu mdu mgu'um winma'añupty? **4** ¿Tii ni nu'un tu mgatu'unxuðu éxtam tagekyu tu mjátuðu mat ko tu xy'axaju Jesukristu? Uj juñaqambuts ko tu mdu'unxuðu oyntu'unun. **5** Pes yaj'yo'oydyu mwinma'añ. Ko Dios mmo'oyuðu yu Jya'ajun es ttuñ ja muj'ajtun ma miidsupty, ¿ti paðadyu du'un ttuñ mat ko miidsupty tu xykyuydyundu ja Moisesu 'yana'amun? Kyaj dyu'unupty, du'un ttuñ mat ko miits xy'axájuðu ja Jesukristu éxtamu Yajnitsókpu.

6 Tim du'un jyajty éxtamu n'aptujk'ajtamu Abraðan, pes ja Diosu jyaaybyajtun jyuña'añ: "Abraðan myubujk ja Dios, es paðaty oj oy wye'emy mat ja Dios." **7** Esu tyaðdu yu' u xytyuknija'am yajxón ko di'ibáty myubujktap ja Dios, yu'u du'un tyuump'ajt 'yaqats'ajttap ja Abraðan. **8** Jékyap ja Diosu jyaaybyajtun ñigajx ko Dios oy wyu'umut mat ja ja'ayupty di'ibu kyaj 'yisraelítu ko myubákuðu, es ja Abraðan ya"awá'qanu ja oybyu ayuk ko Dios 'yanmaqayu: "Muñ mijtskyujxm ngunu'xupts nidugekyu naxwíñuðu ja'ayupty." **9** Pánupty ja Dios myubujktap, ja'a Dios kunu'xánuðu mdu

Abraqan, di'ibu nandu'un mabujk.

¹⁰ Di'ibu jiky'atándup éxtum ja Moisesu 'yana'amun jyuna'añ, ja'a 'yawijxtup ja Diosu tyuydyu'unun, mut ko ja Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: "Kajxpéky 'yítut di'ibu kyaj tugekyu tugekyu tkuydyúñ di'ibu ijtp kujayu mu yu ana'amun." ¹¹ Ja Diosu jyaaybyajtun xytyuknija'um yajxón ko kyaj ni pun oy kyawe'emy mut ja Dios ko tpadúñ ja ana'amun. Mut ko Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: "Di'ibu myubujkangyujxm oy wu'ump mut ja Diosu, yu'u du'un jiky'átup." ¹² Per ja ana'amun kyaj ti tmadya'aky ko Dios nmabujkum; di'ibu situy junaqamp ja Diosu jyaaybyajtun, yu'u tyuaqudu: "Di'ibu pyadiimpy tugekyu éxtum yu ana'amun jyuna'añ, tadu du'umbu jiky'átup winu xuu winu tiempu."

¹³ Kristu yajnaqx ja tuydyu'unun di'ibu udsajtum oj xyapáqum, es du'un xyajnitsókum mu ja tuydyu'unun di'ibu pátup nidugekyu di'ibu kyaj tkuydyúñ ja ana'amun, mut ko Diosu jyaaybyajtun jyuna'añ: "Di'ibu o'kp kuduy mu tu'ugu kepy, Diosu du'un tu kyajxpékyuty." ¹⁴ Es du'un ko yu di'ibu kyaj 'yisraelítuty t'axájudu ja Jesukristu éxtum Yajnitsóku, Dios kunu'xudup éxtum jékyup wyundaky ja Abraqan. Es du'un ko nmabujkum ja Kristu, n'axáqum ja Espíritu Santu di'ibu Dios wyundak.

Ana'amun esu wundakun

¹⁵ Mugu'ugítuty, min n'ok'yajtu'unum éxtum ujxpajtun di'ibu udsajtum nidugekyu tu n'ijxum oynu'unun mu njiky'ajtun'ajtum. Ko tu'ugu ja'ay

dyajti'igyadu 'yayuk o ttuñ ja kajxy'átypyu es tfirmaraty yajxón, ni pán mbaat tkapuwitsy es ni mbaat tkayajmúja. ¹⁶ Nandu'anu du'un ja Dios tmooy ja wyandakn ja Abraqan es ja tyuamp 'yaqats. Ja Diosu jyaaybyajtn kyaj jyuna'añ: "Yu mduamp m'aqadsaty", éxtumxyup jyuna'añ may ja Abraqanu tyuamp 'yaqadsaty. Byeen yajxón jyuna'añ: "Yu mduamp m'aqats", di'ibu 'yandijpy je'eyu tu'uk. Yu'u dun 'yandijpy ja Kristu. ¹⁷ Dios tu'ugu kajxy'átypyu ttuuñ mt ja Abraqan, es óknum ja Moisesu 'yana'amn oj myiñ taxk mugo'px ja'i'px majk jumajt. Paaty kyaj mbaat ja ana'amn dyajwe'emy éxtum kyaj t'oktuunnt di'ibu Dios wyandak mt ja Abraqan. ¹⁸ Kooxyu udsajtm ja Dios xymyo'oya'anum ja kuma'añ mt yu'ugyujxm ko nguydyu'unum ja Moisesu 'yana'amn, kyajxyup wandakungyujxm nyajmo'oyum ja kuma'añ. Per ja Dios wyandak ja Abraqan ko tmo'oya'añ nadu'añ ja kuma'añ.

¹⁹ Pes, ¿wi'ixu dun tyuñ ja Moisesu 'yana'amn? Dios yajk es dya'íxyuty di'ibu du'u n ja pojpu. Tadu ana'amn yu'u jatunán je'eyu extu ko myíntt ja Abraqan tyuamp 'yaqats di'ibu yajwandak. Dios myooy ja ánklusudyu tadu ana'amn, es tmo'oyudu Moisés éxtum Diosu kyudunaabyu mä naxwíñudu ja'ay. ²⁰ Per ko Dios ja wandakn dyajwe'emy mt ja Abraqan, ku'u m twandaky, kyaj jyaty-imtsékyuty ja kudunaabyu es yajkajxnáxu wi'ixu Dios jyuna'añ.

Di'ibu tyiimpy ja Moisesu 'yana'amn

²¹ Pes, ¿wi'ix njuna'anum? ¿Tii ja ana'amn yajtugajtsypy ja Diosu wyandakn? ¡Ni wi'ix tsoo

mbaät! Kooxyap ja Moisesu 'yana'amun t'ok'yaky ja jiky'ajtun, ja'axyap je'eyu ja ja'ay wyu'umdu oy mat ja Dios Moisés 'yana'amunguyjxm. [22](#) Ja Diosu jyaaybyajtun myadyakypy ko nidugekyu u naxwiñdu ja'ayuty tu myumada agudu ja pojpu, es du'un ye'uyuty di'ibu 'yaxájudup ja Kristu éxtamu Yajnitsókpu, 'yaxájudup di'ibu Dios wyandak.

[23](#) Ja ana'amun yu'u du'un éxtam ja pujxndujk kwentu'ajtpu ko oj xymyudajtam ni'agajy extu ko Kristu myiin, es ko Kristu myiin, taanum oj xyñasmajtsu'm ko n'axájum éxtamu Yajnitsókpu.

[24](#) O mbaät njuna'qanum ko yu ana'amun du'un éxtamu u'unk'ijxpu, xykywenta'ajtam yajxon extu ko Kristu myiin es nwu'umut oy mat ja Dios mabujkangyujxm. [25](#) Per kom tu Kristu myiin es tu n'axájum éxtamu Yajnitsókpu, tadu u'unk'ijxpu, ja'a njuna'qanum ja ana'amun, kyaj xy'ok'ana'amunu.

[26](#) Mat ko miidsaty tu xy'axájudu ja Kristu, m'ijttap ti'igy u mädu Kristu es ja Dios mbujtakup éxtamu 'yu'ungaty, [27](#) mat ko nidugekyu udsajtam di'ibaty tu nnubajtam es n'ijtam ti'igy u mädu Kristu, du'un yu'u muut n'ijtam éxtamxyap tu'ugu wit di'ibu nduktujkum. [28](#) Dios kyaj t'ijxkijxyu punu du'un israelitu o punu du'un kyaj, punu du'un tuumbu o punu du'un windsán, punu du'un yedyujk o punu du'un toxityujk, ja'a ko ti'igy u miidsaty éxtamu ja'ay tu'ukpu ja'agyujxm ko ti'igy u mat ja Kristu Jesús m'ittu. [29](#) Es pun miits m'ijttap ti'igy u mädu Kristu, du'un miidsaty éxtamu Abraqanu tyuamp 'yaqats es m'axájudup di'ibu Dios tyukmuwändak ja Abraqan.

4

¹ N'ak'anananmayaaampy

jatu'ugu ijxpajtan:
 N'okpujákum ko ja ja'ayu 'yu'unk mutskátyñum
 di'ibu ja kuma'añ 'yaxajuyaampy, oy ja
 kuma'añ tugekyu tjaja'a'ajtta'aya'añ di'ibu tyeety
 myudajtypy, du'un ja'a éxtuma tuumbun. ² Ja
 u'unkteety myudajtypy ja u'unk'ijxpu di'ibu
 kywentu'ajttup ja 'yu'unk, extu ko tpaqadut ja
 tiempu maq ja tyeety tu ttuknibujtaagu. ³ Du'un
 nandu'un udsajtum di'ibu xy'u'unk'ajtum ja
 Dios: ko ijty nmutsk'ajtum, ja'a njuna'anum maq
 kyajnum myiñ ja Jesus, koonum nmumudo'om
 éxtuam xy'anan'amum ja di'ibu xykywentu'ajtum,
 ja'a njuna'anum ja Moisesu 'yana'amun. ⁴ Per ko
 tu tpaqaty ja tiempu di'ibu Dios tu ttuknibujtaagu,
 net ja Dios tkejxy ja 'yU'unk Jesus, tu'ugu toxtytujk
 yajmiin yajjajtu, es jyiky'ajty Moisesu 'yana'amun
 patkuuuy, ⁵ es du'un kyaj xykyuum'ajtum tadan
 ana'amun. Es ko n'axájum ja Jesus éxtuma
 Yajnitsókpu, tu tpaqaty ja tiempu maq Dios xy'axájum
 éxtuma 'yu'unk.

⁶ Es paqadyu Dios tu tpujta'aky ja 'yU'ungu
 Jya'ajun njodoty'ajtum nwinmaqañoty'ajtum maq
 jyuna'añ: "Tatitu'unk." ⁷ Es du'un kyaj mnaky'ítut
 éxtuma tuumbun, tyam ja Dios m'u'unk'ajtudup;
 es ja'agyujxm ko m'u'unk'átudu, m'axájudup ja
 kuma'añ di'ibu Dios mmo'oyánudup.

Paqablu tmumay tmudajy ja Gálatus mubujkputujk

⁸ Ko naty kyaj xy'ixy'attu ja Dios, mmuduundu
 ja di'ibu kyaj yu'adyu Dios. ⁹ Per tyam, ja'a
 ko xy'ixy'attu Dios, o ni'ligu oy njuna'anum, Dios
 m'axájudup éxtuma 'yu'unk, ¿wi'ix xymyudundu

jatgok di'ibh kyaj ti wya'añ es ya"ama'at? ¿Ti mdsojktp jatgok es yh'u xymydündt éxtmh tuumbh juybyn? ¹⁰ Mmajtuundp ja xhu, ja po'o es ja jumajt. ¹¹ Jotmaymyundts mat ko wa'anxyp th tyugoy ja nduungts maq miidsty.

¹² Magu'ugítty, nmanu'xtáktp es mjiky'átt éxtm xy'íxyts uj njiky'aty, ja'a ko tats njambity éxtm miidsty. Kyajts ja yam miits xymypekytyúndts. ¹³ Pes yajxón xyjamýátstt miidsty ko tim jawyiin nduk'u xpujkth ja oybyh ayuk, ja'a kots uj jam n'ijty miits mat kots nba'ambejty. ¹⁴ Es oy xyja"ayo'on'ajtt ja nba'amts kots xypyq'am'ijxth, uj kh'umts nnikajxpéty ko kyajts oj xy'u xtijth, ni'igts xy'axáju ja n'u xpujkunts es xy'axájundts jantsy tsuj éxtmxyh tu'ug Diosh 'yanklhs o éxtmxyh Jesukristh kh'um. ¹⁵ ¿Wi'ix ko th xy'u xtijth yh n'u xpujkunts tyam? Tuuyp nugoots xyjantsypya"ayoodh, ko exth mjajuudándh ja mwiinty es xyjanamo'oyándts. ¹⁶ ¿Wi'ix kots tyam xy'íxtts miits éxtmh mmadsiphn, mat je'eyh ko th ndukmhmadyqakth ja thy'ajthn?

¹⁷ Di'ibh mdukmudíjundp miidsty es xypyadúndt ja israelítudyh 'yana'amhn, kyaj ttundh es miits xytyuk'oy'áttt, ja'a tyuundp ests miits xy'u xtijtundts, ja'a tyuundp es miits xy'axájundt yh'ujuty éxtm yh'ujuty je'eyh xymytnaymyaayhbh'átth. ¹⁸ Byeen 'yóyty ko du'uñhm ndu'unhm kwenth ja wiingátyph; per je'eyh ko amumu'duk jot mat, kyaj yh'ujuty kots miits mat n'itth. ¹⁹ Nitítty, tyámts jatgok n'ayoy mat miits éxtm ko ja

u'unktaq dyajmíñ dyajja'ty ja 'yu'unk. Du'unaats n'ayoy exta koonamts n'ixy ko Krista jyiky'aty maq miidsa mjot mwinmaq añut. ²⁰ Tyámaats njantsyjyatseky n'ita'añuts mat miidsuty esxyap nmadyákum ku'um es ngajxwixxyap éxtam miits mnayjyáwudu, mat ko nekykyujxy kyajts nnijawa wi'ix ngajxwijta, pes, kyajts nnijawa wi'ixuts nwinmáyu mat miidsuty.

Agaaresa Saara 'yijxpajtan

²¹ Anmaagyuds tyaqad miidsuty di'iba pyanujxtap ja Moisés 'yana'aman, ¿Tii kyaj xyjaygyúkad di'iba Moisés xytyukmunikákum jaqaybyéty? ²² Pes du'un xy'anmaq ayum ko Abraqan myudajt majtsku 'yu'unk: tu'uk mat ja Agar, ja pyo'oduumba, es jatu'uk mat ja ñudo'oxy Saara. ²³ Isma'el myiñ jyajty éxtam Abraqan 'yu'unk esa Agar. Pera Saara kyajpu naty 'yu'unkpaqatyñum, net ja Dios wyundaka yu'u es dyajmíñ dyajja'tu tu'uga 'yu'unk. Paqaty ja Saara dyajmíñ dyajja'ty ja Isaqa éxtam ja Dios twundaky ja Abraqan. ²⁴ Nbujtákypyuts yu'u éxtam ijxpajtan. Ja toxutyjk nimajtskpa, majtsk ja kajxy'átypya tkudánuu: ja kajxy'átypya di'iba ja Moisés yajmooy maq ja Sina'ii Kopk, ja'a yu'u ja Agar kyudunaapy. Punuty tyuk'ijtudubu tyuqad kajxy'átypya, du'un ja 'yu'unk 'yunaq'k myinda jya'ttu es 'yíttu éxtam ja muduumba juybya. ²⁵ Ja Agar kyudunaapy ja Sina'ii Kopk jam Araabya, myutnaybyátap ja Jerusalén, maq tyam ja ana'aman tpadunda mat ja 'yu'unk 'yunaq'k u éxtam ja muduumba juybya. ²⁶ Per ja Saara ja'a 'yandijpy ja Jerusalén kajpn di'iba tsajpótm. Yu'u

du'un ndaak'ajtm udsajtm di'ibáty n'axájm ja Jesukristu. ²⁷ Pes ja Diosu jyaaybyajtn jyuna'añ: Xonda'ak mij, toxtytyjk di'ibu ni na'a m'u'unk ta xykyapaaty; xi'ik xon mij ko ni na'a ta xykyayajnáxy ja pujk ado'onn ko u'unk yajpaaty. Mat ko ja toxtytyjk di'ibu kyaj 'yu'unkpaaty, waanu mayu 'yu'unk tmudataq'añ es kudiinm ja wiink toxtytyjkaty.

²⁸ Mugu'ugítaty, udsajtmdyu du'un éxtm ja Isaa, udsajtmu du'un ja u'unk una'k di'ibu Dios wyandak dyaka'añ ma ja Saaru. ²⁹ Es du'un éxtm jékyp ja po'oduumbu 'yu'unk ttukxiky di'ibu miin jajt naxwiin Espíritu Santa myuk'ajtmngyujxm, du'un tyam di'ibu pyanujxtp ja israelítudyu 'yana'amn xymyudsip'ajtm udsajtm mat ko mbanujxm ja Jesukristu. ³⁰ Ja Diosu jyaaybyajtn ja'a xytyuknija'añ ko Dios t'anmaaay ja Abraqan: "Uxwop ja po'oduumbu esu 'yu'unk, mat ko kyaj dyajwa'xu ja mjiky'ajtn mat ja mnudo'oxyu 'yu'unk." ³¹ Pes du'un, mugu'ugítaty, udsajtm kyaj xy'u'unk'ajtm ja po'oduumbu, di'ibu 'yandijpy ko udsajtm kyaj nbadu'unm ja israelítudyu 'yana'amn. Udsajtm yu'u xy'u'unk'ajtm ja toxtytyjk di'ibu awa'atstuuy, di'ibu 'yandijpy ko ta n'axájm ja Jesukristu es paaty xy'u'unk'ajtm ja Dios.

5

Awa'atstuuy'át Kristukyujxm

¹ Kristu xyajnitsókm es n'ijtm awa'atstuuy es kudiibu nnakyjyiky'ajtm éxtm ja ana'amn dyajtu'uyo'oy, paaty yu'ugyujxm ittu amumdu'uk jot

mät ja Kristu es kyaj xykyupáktut es pán amujaá mdukkuydyúnadut ja ana'amun.

2 i Jaygyujkuðuguts es mædowdut! Uj Paqablut, anmaaqyupts mij ko þun miits mgupujktap es myajtsúktut waanu ma myedyujk'ajtan, mät yu'ut tu xy'uxtijtu ja Kristu, kyaj ni madsoo ja Kristu mgatu'unxadut. **3** Akjunaqanupts jatugok. Ko di'ibut nayyajkut es yajtsúktut waanu ma yu yedyujk'ajtan, mät yu'uyu taadut koonum tkuydyúnat tugekyu ja ana'amun. **4** Es miits pánuty mguydyunándut ja ana'amun es mät ja'agyujaxm xy'uxta'aydyu es oy mwut'umduðut mædu Dios, tu xymyastu'uttu ja Kristu es xy'uxtijtu ja Diosu kyunu'xun. **5** Per Espíritu Santukyjaxm nmæbujkum ko oy nwut'umum mædu Dios. **6** Mæt ko n'ijtum ti'igyu mæt ja Jesukristu, kyaj tyuñ ko ja'ay yajtsíky waanu o kyaj yajtsíky ma yedyujk'ajtan; di'ibut situy tuump ko nmæbujkum, ja'a ko nnaydsyojkum nixim niyam ja'agyujaxm ko nmædajtum yu mæbujkun.

7 Oyu naty miits mdu'uyo'oydyu. ¿Pán tu myajtu'adúkuðut es kædiibut xykyuydyúnadut ja tæy'ajtan? **8** Kyaj yu'udyu Dios, mæt ko Diosu du'an di'ibut tu mwóyuty es xypyadúnat ja Jesukristu. **9** Katu xyja'aydyugódyu ko mæt waanubut levaduuru dyajpuðe'eky tugekyu tsajkakyjyátsy. **10** Uj ndukmu'awdajtuupts ja Nindsun'ajtum ko miidsuty kyaj mwinmaaqydyugátstut. Dios tyukkumædowaambyu tadtu ja'ay di'ibut myajwinmaq'andyugoyánuðut, wa'an tim pánuty.

11 Muju'ugítuty, jaygyukudu di'ibut yam n'anuamuyaampy. Kooxyup uj n'akkajxwa'xy

es miits myajtsúktat waanu mä myedyujk'ajtun, éxtum naagüty jyuna'andu, ¿ti kots xypyajudittu ja israelítuty? Ja'a ko xypyajudijttu pts yu'u, tyaadu niguxu'kp ko ngajxwa'xypyu ts ko ja'ay je'eyu ñitso'oktu ja'agyujxm ko Kristu 'ye'ky kruuzkujxm.

12 Ma'amu da tyaadu tyu tsma'tpüty kyajxu'p ñaydsyúkudu waanu je'eyu mä yu yedyujk'ajtun, wa'an ttimnidsujkta'ay tugekyu ja yedyujk'ajtun.

13 Mugu'ugítuty, Dios mwoojudu miidsuty es kudiibu tadtu ana'amun xytyuktukudu, per kyaj es miits xytyuk'ubat xytyukkajxpáttut éxtum ja mgu'u'm winma'añ es ja mgu'u'mdsojkun. Naydsyókudu es naybyudukudu nixim niyam.

14 Tugekyu tadtu ana'amun 'yawijtsmijkypyu tyaadu: "Mdsóku'p ja mmudujkpa'a éxtum mij ku'u'm mnaydsyékyu." **15** Per pun miits mnaygyaaay mnaydsyu'tsudu'p éxtumu añimalan nixim niyam, naygywentu'átudu es kyaj mnayyajkáxudu ak miidsuty.

Njiky'ajtum éxtum ja Espíritu Santu ttseky

16 Ngajxwijtup es mjiky'áttut éxtum ja Espíritu Santu mdruk'íxudu, es du'un kyaj mjiky'áttut mat ja di'ibu ñini'x kyabajk wyinma'añ'ajtypy.

17 Mat ko ja'ay ttundu di'ibu ñini'x kyabajk wyinma'añ'ajtypy, myudsip'ajtup ja Espíritu Santu, es ja Espíritu Santu myudsip'ajtypy ja punuty tyuundup di'ibu ñini'x kyabajk wyinma'añ'ajtypy. Paqaty miidsuty kyaj xytyundi di'ibu mjatunándup. **18** Pes pun ja Espíritu Santu mdru'umooyudu, kyaj myajkutukudu tadtu ana'amun.

19 Wa'ats nnija'am wi'ix jyiky'attu pánuty tyuundap di'ibu ñini'x kyabajk wyinma'añ'ajttap: ma'induundap, tyuundap kyajxtap ja axak'ajtun, 'yadsojktap, **20** 'yawdajttap ja agojwinnáxu, byrujñ'ajttap, naymyudsip'ajtudap, naywyinjñyp naywyiningojtudap, amu'ajtsy'ajttap, jot'ambajktap mat waanu tii, je'eyu ñaymyujpajta'aga'anu, naywya'xudap kanak peky, naymyudsip'ajtudap, **21** naywyinnaxu'ja'adap, ami'ikyjya'ay'ajttap, kuju'xpñ'ajttap es pánuty tyuundap tiity éxtam yu axak tu'unan. Tu n'anuamudu, es n'ak'anmaaydyap, ko pánudyu du'an axakjiky'ajttap, kyaj 'yittat ma Diosu kyutujku.

22 Per ja Espíritu Santa xyajjiky'ajtam waanu wiink, mat ko dyajmín ja tsojkun, xondakan, ti'igyu'át, ma'xtujkun, oyjya'ay'át, kajxykyupajkun, **23** tuda'aky'ajtun es nayjyujwijsambijtam ku'um. Tyadu jiky'ajtun kyaj tmudsip'aty ni tu'ugu ana'amun. **24** Es udsajtam di'ibáty xyja'a'ajtam ja Jesukristu, du'un nyajtu'unum éxtumxyap tu nyajkruuzpajtam di'ibu ñini'x'ajt ngubajk'ajtam wyinma'añ'ajtypy. **25** Mat ko njiky'ajtam mat ja Espíritu Santa, n'oknaygyuajkum es xywyijts'yo'oyum ja Espíritu Santa.

26 Kyaj ti ndukmu'ajtam, kyaj ti ndu'unum es n'ijxum mabaat ja'ay tkupeky, es kyaj ti nnawyinnaxu'ja'am ma'a'udsajtam.

6

Naybyudakudu nixim niyam

1 M̄agu'ugítaty, p̄an mbáttap miidsaty di'ibu
tu pyekyky'a'y, miidsaty di'ibu jiky'ajttap
 éxtum ja Dios t'oyjyawu, mgajxwijtu ja di'ibu
tu pyekyky'a'y es jyiky'átu éxtum ja Dios
 ttseky. Per tun yajxón es naygywentu'átudu
 miidsaty ku'um kudiibu mmamadaquagudu ja
 poju. **2** Naybyudákudu nixim niyam p̄an ti
 mdsiptákxudup, es du'an xykyuydyúndu ja Kristu
 'yana'amun.

3 P̄an naquk nayjyaquadup muj kujxm, es kyaj
 du'an 'ity, ku'um ñaywyin'uuñuty. **4** Wa'an ku'um
 nidu'uk nidu'uk tnaygywentu'átyuty éxtum ja Dios
 ttseky, net mbaat oy ñayjyawu ko ti ttuñ es kyaj
 ñaydyukmu'ijxkijxyu mat ja wiinkputy. **5** Kujkja'a
 ja tuunk ayo'on nyajkujx nyajnajxum.

6 Xypyátum nyajwu'xum di'ibu nmudajtum mat
 ja di'ibu xytyuk'uxpujkum ja Diosu 'yayuk.

7 Exkum mnaywyin'uuñuda miidsaty: ni pán
 mbaat tkatukxi'iky ja Dios. Ja nippu yajpude'kypy
 ja pyujta'aky di'ibu tu tni'ipy. **8** Pán ñipy éxtum
 ja di'ibu ñini'x kyubajk wyinmaquajtypy,
 yajpudu'ugup ja o'kun; per pán ñipy éxtum
 Espíritu Santu ttseky, 'yaxájap ja jiky'ajtun
 winu xuu winu tiempu. **9** Kyaj nmu'anu'xum
 es ndu'unum ja oybyu; mat ko pyaquadup ja
 tiempu ma Dios xymyay'ajtum. **10** Paaty pán
 xyajmadákudu ja Dios, wa'an nmay'ajtundu'unum
 mat oytyim pánuty nidugékyaty, es waanu ni'igu
 nmay'ajtundu'unum mat ja nmamubujkpu'ajtum.

Kajxwíjun esu kajxpo'xun

11 Mududsu ngu'umgu'u nnijáyudu tyam
 es mat mujjátyadyu letru. **12** Taadaty

di'ibu mduukkuwa'qanadap es myajtsúktt
 waanu, tyuundabu du'un mat ko yajxón
 ñayyajwu'qanadu mat ja israelítty, kyaj ttsoktu
 ko 'yayówdt ja'agyujxm ko ja'ay t'awanu ko Kristu
 xykyu'o'kum kruuzkujxm. ¹³ Per yu'ujaty ku'um
 kyaj tkuydyundu ja Moisesu ana'aman, je'eyu
 ttsoktu es miits myajtsúktt waanu es du'un
 jyuna'qandu ko nandu'un miits xykyupajktu es
 myajtsúktt waanu. ¹⁴ N'amdeebyuts ja Dios
 es ni na'ats uj ngamuj ngapaqadu. Ndsejpyuts
 je'eyu es nmuduna'añuts ja Nindsan'ajtum
 Jesukristu mat ko 'ye'ky kruuzkujxm mat
 ujtskyujxm. Kots uj oj n'axaju Jesukristu, du'anuts
 uj éxtumxyupts uj nandu'un n'e'ky kruuzkujxm.
 Mat yu'u di'ibu jya'a'ajtypy ja naxwíñadu, kyajts
 ndimnakymujpupta'aky. ¹⁵ Mat ko n'ijtum ti'igyu
 madu Kristu, kyaj ti ttsooty pan tu myajtsíky
 waanu o kyaj. Di'ibu sitay tsobatp ko Jesús
 tu xyajtugajtsum es xytyukjiky'ajtum tu'ugu
 jiky'ajtanu jembyu es wa'qatspu. ¹⁶ Wa'an ja Dios
 mguni'xyaty es mba"ayóyaty nidugekyu di'ibu
 dun jiky'ajttap éxtumts uj tu njuna'añ, es nandu'un
 tkunu'xut es tpa"ayóyat nidugekyu di'ibaty ijttap
 ja Diosu jya'ay.

¹⁷ Aya bom kyajts ndseky esuts pan
 xytsyipmugajxut madu tyadu du'umbu winma'qan.
 Pes uj nmuddajtypyuts madsu nnini'x ja tay mats
 xywojoptu yu'ugyujxm kots nmuduñ ja Jesús.

¹⁸ Magu'ugitaty, wa'anu Nindsan'ajtum
 Jesukristu mgunu'xadu ni'amuku miidsaty. Wa'an
 du'anuty.

**Ja jembya kajxy'átypyua madaa
Jesukristakyajxm: El Nuevo Testamento de
nuestro Señor Jesucristo en el mixe de
Juquila
New Testament in Mixe, Juquila (MX:mxq:Mixe,
Juquila)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Juquila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Juquila [mxq], Mexico

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Juquila

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

0c492fbf-e19b-5f77-b2cc-07da5aab0305